

VRIJWILLIGERS HEBBEN DE TOEKOMST

21-5-
2013

Uitwerking van het Wmo-thema Vrijwilligers
hebben de toekomst

Vrijwilligers hebben de toekomst

SAMENVATTING

De beste manier om de eigen kracht in de samenleving te versterken is om initiatief over te laten aan de burger en zo min mogelijk te organiseren als overheid, maar juist te faciliteren en los te laten. Gezien alle veranderingen die op de gemeente afkomen, verandert de rol van de gemeente en richt zich steeds meer op alleen de burgers die het echt nodig hebben. De gemeente wil ook de komende jaren inzetten op een samenleving met meer zelfredzaamheid, onderlinge betrokkenheid en hulp. Voor informatie, advies en ondersteuning kunnen vrijwilligers en hun organisaties dan ook, indien nodig, aankloppen bij de gemeente. De gemeente is daarbij ondersteunend, waardierend en faciliterend. Nieuwe oplossingen in de informele sfeer zijn noodzakelijk om de bezuinigingen op te vangen. Daarnaast kan vrijwilligerswerk een middel zijn om de participatie te bevorderen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	2
HOOFDSTUK 1	ACHTERGROND 5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Definities vrijwilligerswerk	5
Soorten vrijwilligerswerk	6
1.3 Nota vrijwilligersbeleid 2009–2012 – hoe staan we er voor?	7
1.4 Relevante ontwikkelingen	7
De decentralisaties	8
Kanteling van de Wmo	8
Burgerkracht en de civil society	8
Wat is MBO?	10
1.5 Bijdragen uit het veld	10
HOOFDSTUK 2	VISIE EN DOELSTELLINGEN 12
2.1 Inleiding	12
2.2 Wat zijn de uitgangspunten?	12
2.3 Hoe gaan we dat meten?	13
HOOFDSTUK 3	WAT GAAN WE DOEN? 15
3.1 Uitwerking per speerpunt	15
Een vitale en sterke samenleving, gebaseerd op eigen kracht, met actieve vrijwilligers	15
Sterke en vitale zorgvrijwilligersorganisaties	16
Een extra steun in de rug voor vrijwilligers die zelf kwetsbaar zijn	17
Toeleiden van cliënten naar vrijwilligerswerk	17
Vrijwilligerswerk voor (ex-) GGZ-clianten	17
Wmo-loket	18
3.2 Wat doen we niet?	18
3.3 Financiële consequenties	18
BIJLAGE 1 EVALUATIE VRIJWILLIGERSBELEID 2009–2012	20
Doelstellingen en resultaten vrijwilligerswerk	20
Speerpunten 2009 t/m 2012	20

BIJLAGE 2 INVENTARISATIE ZORGVRIJWILLIGERSORGANISATIES GOUDA 201324

HOOFDSTUK 1 ACHTERGROND

1.1 Aanleiding

Waarom moet er eigenlijk een nieuwe nota vrijwilligersbeleid komen? Gouda mag zich verheugen dat we kunnen bouwen op een bovengemiddelde vrijwillige inzet van onze bewoners. Zij weten het Vrijwilligers Informatie Punt (VIP) van de gemeente Gouda voor ondersteuning en advies goed te vinden. Het motto 'vrijwillig wat kan en professioneel wat moet' wordt veel gebruikt, het belang van vrijwilligers(organisaties) wordt gezien. Wat is dus de aanleiding?

Op 25 april 2012 heeft de gemeenteraad het Wmo-kader 2012-2015 'Verbinden en vernieuwen' vastgesteld. De prioriteiten die we leggen bij de inzet van eigen kracht van mensen en de inzet voor de samenleving vraagt om extra investeringen gericht op vernieuwing in het vrijwilligerswerk. Het is niet alleen belangrijk om de huidige vrijwilligers te blijven ondersteunen, maar ook om nieuwe initiatieven te stimuleren en nieuwe vrijwilligers te vinden en te binden aan het vrijwilligerswerk. In de kadernota is voorgesteld om de volgende punten in het vrijwilligersbeleid voort te zetten en te intensiveren:

- Nieuwe (groepen) vrijwilligers binden aan vrijwilligerswerk, zoals de 'vitale oudere', de 'nieuwe' vrijwilliger en de groep vrijwilligers voor wie vrijwilligerswerk het hoogst haalbare is;
- Inzet op tijdelijke basis van deskundige vrijwilligers: verbinden van de deskundigheid in onze samenleving met de vraag vanuit vrijwilligersorganisaties;
- Regie op zorgvrijwilligers. We rekenen bij de ondersteuning van kwetsbare burgers op de inzet van vrijwilligers op allerlei zorggerelateerde zaken. We richten ons op het inventariseren van het huidige aanbod aan zogenaamde informele zorg; en het optimaliseren, verbinden en ondersteunen van dit aanbod;
- Versterking van goede voorbeelden en nieuwe initiatieven. Een goede ontwikkeling is dat mensen (bijvoorbeeld bij de maatjesprojecten) worden ingezet op hun eigen kracht.

Deze punten worden in deze nota 'Vrijwilligers hebben de toekomst' uitgewerkt. De kern van de Wmo-nota is bij deze uitwerking belangrijk om voor ogen te houden:

- *Uitgaan van de kracht van het individu en zijn netwerk*
- *Samenhang in aanbod; algemeen wat kan; individueel als het niet anders kan*
- *Samenhang tussen leefgebieden omzetten in beleid en ondersteuning op maat*

Via een motie heeft de gemeenteraad daarnaast aangegeven dat de volgende uitgangspunten moeten worden meegenomen. Deze uitgangspunten zijn gerelateerd aan de 'regie op zorgvrijwilligers':

- Het doorontwikkelen van de samenwerking tussen vrijwilligersinitiatieven en professionele hulpverleners;
- Ter ondersteuning van vrijwilligers(organisaties) extra geïnvesteerd wordt in het voorlichten of scholen van vrijwilligers in het herkennen van hulpvragen van mensen die niet zelfstandig tot een hulpvraag kunnen komen;
- Investeren in vaardigheden voor het omgaan met druk die vrijwilligerswerk met zich mee kan brengen (door middel van voorlichting of anderszins);
- Bevorderen dat vanuit professionele hulpverleningsorganisaties vaker wordt doorverwezen naar vrijwilligersinitiatieven.

1.2 Definities vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk wordt in het algemeen omschreven als 'werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving'. Vrijwilligerswerk wordt soms verward met mantelzorg, maar voor de gemeente zijn het verschillende dingen. Met mantelzorg wordt bedoeld het helpen van anderen, zoals hulp aan zieken, burens, familie, vrienden of bekenden over een

langere periode (langer dan 3 maanden). Mantelzorg is iets wat je “overkomt”. Mantelzorgers hebben het niet altijd makkelijk en verdienen erkenning, waardering en waar nodig ondersteuning. Het beleid hiervoor is vastgelegd in de nota ‘Mantel-zorgzaam Gouda 2011-2014’.

Behalve vrijwilligerswerk zoals hierboven beschreven, zijn er ook diverse vormen van vrijwilligerswerk die minder georganiseerd gebeuren (eenmalig buurtfeest bijvoorbeeld). Daarnaast kennen we nog de maatschappelijke stages die jongeren tijdens hun schoolperiode nog verplicht zijn uit te voeren. We hanteren voor het gemak voor alle vormen van vrijwilligerswerk de term ‘vrijwilligerswerk’.

Onder ‘zorgvrijwilligers’ verstaan we alle vrijwilligers die zich inzetten voor de hulp en ondersteuning van een ander. Dit hoeft niet noodzakelijkerwijs in de zorg te zijn, maar kan ook binnen welzijn en jeugd zijn. Voor voorbeelden, zie de tabel hieronder bij ‘zorg, welzijn en jeugd’.

Soorten vrijwilligerswerk

Als je het hebt over vrijwilligers, wat voor soort vrijwilligerswerk gaat het dan om? We geven een (niet uitputtend) overzicht met voorbeelden. De bijgevoegde cijfers zijn gebaseerd op de bewonersenquête (2012), waarbij meerdere antwoorden mogelijk waren. In de enquête geeft 37% aan vrijwilligerswerk te doen. Dit komt neer op 600 bewoners die hebben aangegeven wat voor soort vrijwilligerswerk ze doen.

Onderwijs	Ouders van kinderen die zich vrijwillig inzetten op de school van hun kinderen: als leeshulp, onderwijshulp, luizenouder of als hulp bij het organiseren en uitvoeren van (feestelijke) activiteiten. In Gouda geeft 14% van de vrijwilligers aan zich in te zetten voor de school.
Vrije tijd: kunst, cultuur, natuur en milieu, toerisme en recreatie	De vrijetijdssector draait vrijwel volledig op vrijwilligers. Denk aan bestuurders, vrijwilligers bij natuur- en milieuprojecten, vrijwilligers bij musea die stadswandelingen geven en vrijwilligers die jaarlijks een evenement voor de wijk of de stad organiseren. Een zinvolle tijdsbesteding zorgt ervoor dat mensen actief zijn (meedoen). In totaal geeft 18% van de vrijwilligers in Gouda aan zich in te zetten voor hobby (8%) en cultuur (10%).
Sport	Ook de sportverenigingen draaien vrijwel volledig op vrijwilligers en kunnen enige vorm van ondersteuning gebruiken. Vooral als het gaat om de terugloop van (bestuurs)leden. In Gouda geeft 21% van de vrijwilligers aan zich in te zetten voor sport.
Wijkbeheer en integrale veiligheid	Denk hierbij aan de wijkteams, buurtvaders of buurtpreventie of aan de groepen mensen die het initiatief nemen om de (verkeers)veiligheid bij de gemeente op de agenda te zetten. Maar ook de speeltuinvereniging of de betrokkenheid van bewoners bij het openbaar groen. In Gouda zet 12% van de vrijwilligers zich in voor de buurt en 4% voor wonen.
Politiek, religie en levensbeschouwing	Van oudsher doen veel mensen vrijwilligerswerk vanuit een politieke levensbeschouwelijke overtuiging. Initiatieven zoals lotgenotencontact of rouwverwerking dragen bij aan het versterken van de samenleving. Ook vanuit de kerken in Gouda worden vele initiatieven georganiseerd die maatschappelijk effect hebben. In Gouda geeft 23% van de vrijwilligers aan zich in te zetten voor levensbeschouwing en 3% voor politiek.
Integratie, inburgering en schuldhulpverlening	Taaltrajecten, sociale activering door vrijwilligers, (taal)maatjesprojecten en ondersteuning bij het op orde brengen van de administratie. Aantal vrijwilligers is niet bekend (is onderdeel van het % vrijwilligers bij ‘overig’ en ‘levensbeschouwing’)
Zorg, welzijn en jeugd	Denk hierbij aan intensief (één op één vrijwilligerswerk), zoals vrijwillige thuishulp, vriendendiensten, sociaal mentoraten, respijtzorg en buddyzorg, maatjesprojecten, waarbij kwetsbare burgers worden ondersteund. Maar ook initiatiefnemers en begeleiders van bijvoorbeeld ontmoeting en sociale activiteiten, gezamenlijke maaltijdvoorzieningen en projecten die gericht zijn op

	het langer zelfstandig kunnen wonen. In Gouda zet 12% van de vrijwilligers zich in voor de jeugd en 13% voor verzorging.
Overig	Van de vrijwilligers geeft 32% aan dat ze iets anders doen dan is aangegeven. In de open antwoorden komen de volgende drie categorieën het vaakst voor: 1. Goede doelen/ontwikkelingssamenwerking. 2. Maatschappelijk werk. 3. Winkel of onderneming.

1.3 Nota vrijwilligersbeleid 2009–2012 – hoe staan we er voor?

Sinds 2007 is het aandeel vrijwilligers gestegen van 32% naar 37% in 2012; sinds 2009 is het aandeel vrijwilligers ongeveer gelijk gebleven. Gemiddeld besteden deze vrijwilligers 4,8 uur per week aan vrijwilligerswerk.

Met de opbouw van het VIP heeft de gemeente willen bijdragen aan een sterke vrijwilligersinfrastructuur. Het VIP is ondersteunend, waarderend en faciliterend. Hoe succesvol het VIP is gebleken, is gemeten aan de hand van de volgende doelstellingen:

- Het aantal contactmomenten van het VIP neemt toe ten opzichte van 2010
- 75% van de vrijwilligers en 80% van de verenigingen is bekend met het VIP
- 80% van degenen die bekend is met het VIP, is tevreden over het ondersteuningsaanbod van het VIP

Sinds 2009 is het VIP bekender geworden, met name onder de vrijwilligersorganisaties. De bekendheid van het VIP onder organisaties is gestegen van 66% in 2010 naar 90% in 2011. 78% is (zeer) tevreden over de ondersteuning van het VIP tegenover 59% in 2010. De bekendheid van het VIP onder vrijwilligers is ook gestegen. Van 30% in 2010 en 2011 naar 37% in 2012.

Tot slot heeft het VIP opdracht gekregen om zich in te spannen om het aantal vrijwilligers uit de doelgroep jongeren te verhogen, dit aantal stijgt ten opzichte van 2010. Dit heeft het VIP gedaan door bekendheid te geven aan de maatschappelijke stage (MaS). De MaS is bedoeld om jongeren bekend en enthousiast te maken met het vrijwilligerswerk. Het aantal vrijwilligersorganisaties dat ervaring heeft met een MaS is gestegen van 30% in 2010 naar 36% in 2011. Zie bijlage 1 voor de uitgebreide evaluatie.

Het VIP ondersteunt de vrijwilligersorganisaties in alle sectoren. Binnen al die sectoren kunnen mensen participeren en meedoen in de samenleving. En dat is één van de belangrijkste doelen van de gemeente. Een zinvolle vrijetijdsbesteding zorgt ervoor dat mensen actief zijn en dat de lokale samenleving leeft. Een paar praktijkvoorbeelden:

- De man die wekelijks naar de harmonie gaat en daar zijn sociale contacten heeft. Zonder dat is hij eenzaam.
- Het kind met een lichte beperking dat naar de sportclub gaat
- Het ontstressen bij zang- of toneel, waardoor mensen niet (verder) in de put raken
- Wekelijks hardlopen via de atletiekvereniging, waar je mensen treft die vaker samen met je willen gaan lopen. Die vervolgens zo je 'maatje' kunnen worden wanneer nodig.

Met bovenstaande in gedachten heeft het VIP haar plannen gemaakt en activiteiten uitgevoerd.

1.4 Relevante ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen zijn van belang om mee te nemen in het nieuwe vrijwilligersbeleid. Wat zijn deze ontwikkelingen, vertaald naar de gemeente Gouda?

De decentralisaties

Door de decentralisaties worden gemeenten verantwoordelijk voor zwaardere zorg- en dienstverleningstaken. Daarbij is de steun en hulp van mantelzorgers, vrijwilligers en burens heel belangrijk. Per 2015 wordt de begeleiding, ondersteuning en de verzorging uit de AWBZ overgeheveld naar de Wmo. Daarnaast vervalt per 2014 de aanspraak op dagbesteding en wijzigt de aanspraak op persoonlijke verzorging. De tweede verandering is een nieuwe participatiewet, waarbij de toegang tot de Wsw wordt afgesloten. De derde verandering is de verantwoordelijkheid voor jeugdzorg per 2015. Het gaat hier om de provinciale jeugdzorg, de jeugdbescherming en – reclassering, de jeugd-ggz en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugd.

Bij de overheveling van deze zwaardere zorgtaken is de steun en hulp van mantelzorgers, vrijwilligers en burens heel belangrijk. We willen hierbij ook deels nieuwe doelgroepen aanspreken. Als deze mensen vrijwillig aan de slag gaan, kunnen er niet zomaar eisen en verplichtingen worden opgelegd, terwijl er soms wel zware zorgtaken uitgevoerd worden. Nieuwe taken, verantwoordelijkheden en nieuwe doelgroepen brengen ook nieuwe vragen met zich mee die naar verloop van tijd opgelost moeten worden.

Met de drie decentralisaties op komst staan we aan de vooravond van een transformatie van het sociaal domein. De gewenste beweging bij de transformatie is:

- van zorgen voor naar zorgen dat
- van aanbod- en systeemgericht naar vraag- en mensgericht,
- van curatief naar preventief,
- van zware zorg naar lichte ondersteuning,
- van formeel naar informeel,
- van exclusief naar inclusief,
- van duur en bureaucratisch naar effectief en efficiënt,
- van sectoraal naar integraal

Voor zover nu mogelijk is, proberen we in deze nota alvast verbindingen te leggen en oplossingen te bieden voor de toekomst.

Kanteling van de Wmo

De kanteling van de Wmo is bij de gemeente Gouda uitgewerkt in de nota 'compensatie met resultaat'. Dit is één van de thema's uit de kadernota Wmo 2012-2015 die thans wordt uitgewerkt. Samengevat hebben wij een compensatieplicht, waarbij de individuele benadering maakt dat er verschillen in compensatie van cliënt tot cliënt kunnen optreden. Geen mens is immers hetzelfde. Dit betekent een verschuiving van claim(vraag)gericht naar compenserend gericht handelen. De vraag welke ondersteuning de burger echt nodig heeft om zelfredzaam te zijn en te kunnen participeren, staat dus centraal. De afgelopen 4,5 jaar heeft de gemeente haar werkwijze al deels aangepast van claimgericht (vanuit de oude wet voorzieningen gehandicapten) naar vraaggericht. We gaan deze benadering nu nog breder inzetten en vertalen deze ook juridisch in een gekantelde verordening. Uiteindelijk wordt de burger ondersteund met één of meer oplossingen die passen bij zijn individuele situatie. Het pakket aan oplossingen bij elkaar noemen we 'het arrangement'. Alle Wmo-consulenten zijn inmiddels geschoold in het voeren van een "kantelingsgesprek" en voeren deze werkwijze dan ook uit. De nadruk in het gesprek ligt nu op de vraag wat de burger nodig heeft in plaats van op de vraag waar hij recht op heeft. In het pakket van oplossingen (in het arrangement) worden ook de mogelijkheden van informele zorg (steun en hulp van mantelzorgers, vrijwilligers en burens) onderzocht. De nadruk ligt bij de basis: zelfredzaamheid en informele steun en hulp van anderen. Pas als blijkt dat de eigen kracht en het sociale netwerk ontoereikend zijn voor voldoende participatie en zelfredzaamheid komen algemene collectieve voorzieningen en individuele voorzieningen in beeld.

Burgerkracht en de civil society

Behalve de 'kanteling' is een veel gehoord begrip de 'civil society', maar ook 'burgerkracht' en de 'leefwereld' versus de 'systeemwereld'. De civil society bestaat uit allerlei initiatieven die door burgers zelf worden

gestart, omdat ze die initiatieven belangrijk vinden en omdat ze vinden dat ze bijdragen aan de leefbaarheid van hun leefomgeving of van de samenleving als geheel. De 'burgerkracht' speelt hier een belangrijke rol in. De term 'burgerkracht' zou ook wel weergegeven kunnen worden met de termen 'eigen kracht', 'zelfsturing' of 'empowerment van de burger'. Burgers nemen de regie (weer) in eigen handen, de burger staat weer centraal. Burgers streven meer naar een doe-het-zelf samenleving, minder een klant en consument zijn, meer eigenaar (bron: uwiki.nl¹).

In 2011 is op verzoek van de RMO² door Jos van der Lans en Nico ten Boer onderzoek gedaan naar de toekomst van het sociaal werk in Nederland. Veel van wat hier in staat, komt overeen met de bovengenoemde ontwikkelingen, maar benadert dit juist vanuit de burger. Vandaar ook de titel: Burgerkracht (RMO, april 2011). In feite is de burgerkracht en de toename van de informele zorg een tegenreactie op de expansief gegroeide institutionele wereld. Een sprekend voorbeeld is de Kinderbescherming. "Midden jaren zestig werkte de kinderbescherming in Nederland met zo'n 7000 vrijwilligers met daarnaast een kleine 250 professionele werkers. Burgers uit de middenklasse kwamen daardoor regelmatig over de vloer bij wat later multiprobleem gezinnen zijn gaan heten. Maar vanaf de jaren zestig wordt hun komst niet langer als gewenst beschouwd. Men wilde af van de liefdadigheid en koos voor professionalisering onder het motto dat mensen recht hadden op goede, dus professionele hulp. In een periode van twaalf jaar werd afscheid genomen van het leger van 7.000 vrijwilligers, terwijl het aantal professionals verdrievoudigde. Deze beweging is op tal van terreinen in de publieke sector (niet zonder reden vroeger als particulier initiatief aangeduid) te zien: de professionalisering is ook vernietiging van burgerkracht geweest" (RMO, april 2011, pagina 35).

Een mooie typering van de burgerkracht versus de institutionalisering is de leefwereld van de burger en de systeemwereld van de instituties. Hieronder staan de verschillen schematisch weergegeven.

SYSTEEMWERELD	LEEFWERELD	LEEFWERELD SYSTEEMWERELD
Overheid, politici, ambtenaren	Burgers, professionals	
Stadhuis, gemeente	Buurt, straat	
Beleid	Activiteit	
Grootschalig	Kleinschalig	
Probleemgericht	Oplossingsgericht	
Specialistisch	Generalistisch	
Rechtmatig	Willekeurig	
Procedureel	Emotioneel	
Formeel	Informeel	
Risicomijdend	Passie/ plezier	
Controleerbaar	Praktisch	
Hiërarchisch georganiseerd	Horizontaal – netwerkmachtig	
Instanties	Personen	
Voorlichting/ PR/ marketing	Sociale media	
Gestuurde uitvoering	Dienstbare uitvoering	
Bureaucratisch	Activistisch	

Deze typering hangt tevens sterk samen met de typering van 'nieuwe' vrijwilliger. Deze vrijwilliger zoekt vrijwilligerswerk dat past bij zijn/haar ontwikkeling en competenties en hoeft daarbij niet per se gebonden te blijven aan een bepaalde organisatie. Traditioneel vrijwilligerswerk kan hem/haar afschrikken. Ter verduidelijking is hieronder schematisch weergegeven wat het verschil is (in uitersten) tussen de traditionele vrijwilliger en de nieuwe vrijwilliger (bron: SCP, 2009). Het aanspreken van deze 'nieuwe' vrijwilliger is een manier om burgerkracht aan te spreken.

TRADITIONELE BETROKKENHEID	NIEUWE BETROKKENHEID
Ideologische motivatie	Pragmatisch, vanuit concrete ervaring
Vorm belangrijk, voorschriften	Geraakt worden

¹ www.uwiki.nl: De encyclopedie van transitie en civil society

² RMO: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling

Intrinsiek, vanzelfsprekend	Periodieke kosten/baten analyse
Genormeerd	Autonoom
Verplicht	Vrijwillig
Externe autoriteit	Zelfontdekkend leren
Clubgevoel	Aansprekende personen
Binnenwereld versus buitenwereld	Openheid/ pluralistisch
Vaste rollen, groepsverband	Meerdere rollen, individueel georiënteerd
Statisch, herhaling	Dynamisch, ad hoc
Regelmatige participatie	In bijzondere situaties

Ontwikkelingen in het land binnen het vrijwilligerswerk

Landelijke ontwikkelingen laten zien dat vrijwilligerswerk groeit in diversiteit en veelzijdigheid en dat motieven om vrijwilligerswerk te doen, verschuiven. Deze motieven zijn overeenkomstig de motieven van bovengenoemde 'nieuwe' vrijwilliger. Voor organisaties is het van belang om vrijwilligerswerk aan te laten sluiten bij de belangstelling/ kennis/ agenda/ levensfase van de potentiële vrijwilliger en mogelijkheden te bieden voor korter en flexibeler vrijwilligerswerk.

Door de veranderingen op de arbeidsmarkt werken mensen langer door en hebben minder vrije tijd. De werkloosheid neemt toe. De komende jaren zal naar verwachting het aanbod van vrijwilligers ook uit deze groep komen. Daarnaast werken door de veranderingen op de arbeidsmarkt mensen langer door en hebben minder vrije tijd. Door op zoek te gaan naar win/win situaties, is vrijwilligerswerk toch mogelijk. Denk aan werknemersvrijwilligerswerk, ruimte in de CAO voor vrijwilligerswerk, flexibele werktijden. Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO).

Wat is MBO?

Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO) betekent: investeren in de (lokale) samenleving door een combinatie van mensen, munten, middelen, massa en media. (Prof. Dr. Lucas Meijs, hoogleraar Vrijwilligerswerk, Civil Society en Ondernemingen). MBO is onderdeel van Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) (People, Planet, Profit) en richt zich in de praktijk veelal op 'People', het Midden en Klein Bedrijf en op de lokale omgeving.

Het 5M model als handige manier om de MBO-strategie van een onderneming te bepalen:

1. Munten: het bedrijf investeert in geld
2. Middelen: zoals bijvoorbeeld PC's, kantoorbenodigdheden of het ter beschikking stellen van bedrijfsaccommodatie.
3. Mensen: vrijwilligerswerk dat medewerkers uitvoeren namens de onderneming (al dan niet volledig onder werktijd).
4. Massa: verwijst naar een manier om gezamenlijk aandacht te genereren (netwerk).
5. Media: ter beschikking stellen van communicatiekanalen door de onderneming (de maatschappelijke organisatie lift mee met de eigen communicatie van het bedrijf)

Een manier om MBO te stimuleren en te faciliteren is de 'Maatschappelijke beursvloer'. Het VIP heeft dit een eerste keer georganiseerd in 2011 en in 2012 nogmaals met succes georganiseerd (zie bijlage 1 Evaluatie).

Vanuit landelijke ontwikkelingen komen ook aandachtspunten voor gemeenten naar voren. De groeiende professionele benadering van vrijwilligerswerk zorgt er voor dat het verschil met de beroepskracht wordt verkleind; grenzen vervagen. Daarnaast is er de ontwikkeling dat gemeenten 'verplicht vrijwilligerswerk' voor uitkeringsgerechtigden organiseren. Dit is strijdig met de intrinsieke motivatie om vrijwilligerswerk te gaan doen en kan het imago van vrijwilligerswerk bedreigen. Tenslotte is er de duidelijke boodschap in het Regeerakkoord Rutte II om meer een beroep te doen op de eigen verantwoordelijkheid. Burgerkracht en burgerparticipatie staan hoog op de agenda.

1.5 Bijdragen uit het veld

De Wmo-raad heeft op 3 mei 2013 een reactie gegeven op de concept nota vrijwilligersbeleid 2013-2016. Naar aanleiding hiervan zijn twee punten relevant. De eerste betreft de ongeorganiseerde vrijwilliger. Er komt een digitale marktplaats voor vraag en aanbod. Daarnaast gaat vraag en aanbod actief bij elkaar gebracht worden, met name als het gaat om mensen die buiten de boot vallen/ kwetsbaar zijn. Het gaat om maatjes/ vrijwilligers die kunnen bijdragen aan de eigen kracht. En vrijwilligerswerk voor mensen voor wie vrijwilligerswerk het hoogst haalbare is.

Het tweede punt betreft de zorgen van de Wmo-raad over de rol van vrijwilligers binnen de relevante ontwikkelingen in de AWBZ. Het is niet de bedoeling dat vrijwilligers één op één taken overnemen van de professionals, maar dat er anders naar de vraag wordt gekeken en daarbij altijd wordt bekeken in hoeverre mensen zelf tot een oplossing kunnen komen (eigen kracht/ eigen regie) of met behulp van een vrijwilliger (aanvullend daarop of anders ingezet). Dit kan eventueel ook in combinatie zijn met professionele hulp als er specialistische kennis of ondersteuning nodig is. Het gaat om maatwerk en zo breed mogelijk naar een vraag kijken. Dit vraagt om een andere manier van werken dan we gewend waren en die werkwijze willen we zoveel mogelijk van onderop laten ontstaan.

Ook vrijwilligers zijn geraadpleegd. Niet om de uitgangspunten vast te stellen, want deze uitgangspunten zijn helder door de gemeenteraad gesteld. Maar er zijn meerdere gesprekken gevoerd met vrijwilligers in alle geledingen om het nieuwe beleid te toetsen. Contacten met de vrijwilligers zijn via het VIP gelopen. De volgende punten werden meerdere keren aangedragen:

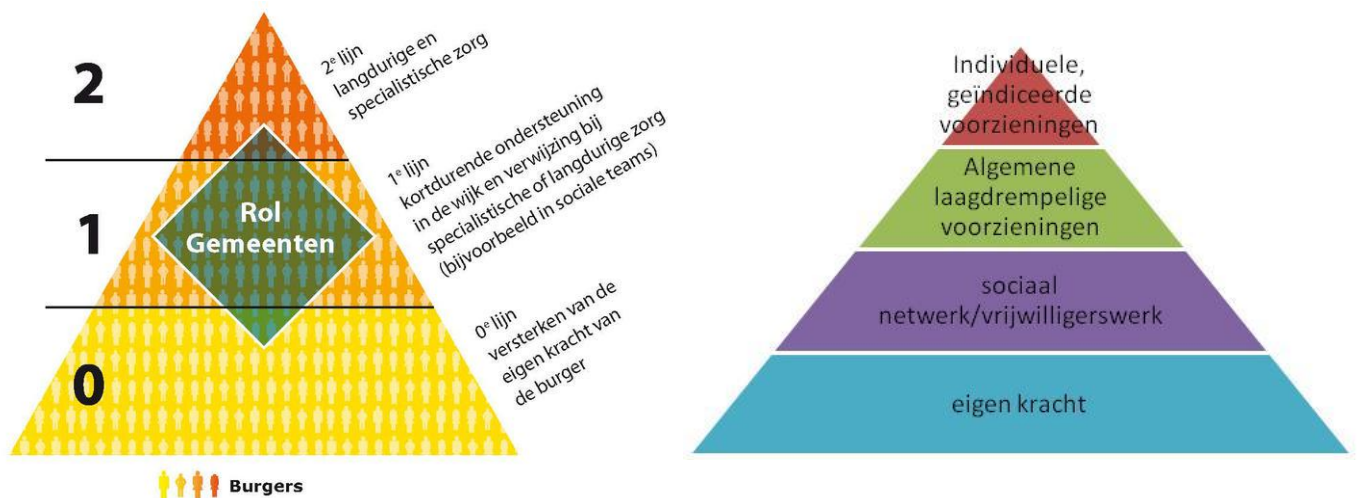
- Er zijn zorgen over de toekomst, o.a. vanwege de decentralisaties, maar er is ook begrip en er worden ook kansen gezien
- het verschil tussen de 'traditionele' en 'nieuwe' vrijwilliger is herkenbaar
- aandachtspunt is de implementatie + uitvoering van het vrijwilligersbeleid
- het VIP is bekend en de activiteiten/ workshops worden gewaardeerd. De voorlichting en ondersteuning door het VIP aan vrijwilligersorganisaties is duidelijk verbeterd in de afgelopen paar jaar. Het verder professionaliseren van het VIP heeft de voorkeur

De laatste twee punten komen terug in deze nota vrijwilligersbeleid.

HOOFDSTUK 2 VISIE EN DOELSTELLINGEN

2.1 Inleiding

Als we kijken naar de plek van vrijwilligerswerk binnen de Wmo/ in het sociale domein dan geeft onderstaande figuur goed weer waar vrijwilligerswerk een rol speelt. Vrijwilligerswerk loopt door deze hele piramide heen, maar bevindt zich voor het grootste deel in de 0^e lijn. Investeren in de 0^e lijn zorgt ervoor dat de eigen kracht wordt versterkt en er minder een beroep wordt gedaan op de 1^e en 2^e lijn. Vrijwilligerswerk heeft zo een preventieve rol.

De beste manier om de 0^e lijn te versterken is om initiatief over te laten aan de burger en zo min mogelijk te organiseren als overheid, maar juist te faciliteren en los te laten. De overheid vertrouwt op de eigen kracht van de burger en de kracht van het eigen netwerk.

2.2 Wat zijn de uitgangspunten?

Ten eerste zal de gemeente ook de komende jaren inzetten op een samenleving met meer zelfredzaamheid, onderlinge betrokkenheid en hulp. De gemeente is daarbij ondersteunend, waarderend en faciliterend. We zullen aansluiten bij nieuwe ontwikkelingen zoals het Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO), nieuwe groepen vrijwilligers bereiken (zoals de vitale oudere) en inzet op tijdelijke basis van deskundige vrijwilligers. Daarnaast blijft de deskundigheidsbevordering een belangrijke manier om ondersteunend en faciliterend te zijn. We zullen dit juist zo breed mogelijk doen, omdat we merken (o.a. via de maatschappelijke beursvloer) dat vrijwilligersinitiatieven ook elkaar kunnen versterken en ervoor zorgt dat je meedoet in de samenleving.

Ten tweede is er een duidelijke wens en een belang om de zorgvrijwilligers³ te ondersteunen. Om te kunnen doorverwijzen naar vrijwilligersinitiatieven die (kwetsbare) burgers ondersteunen, moeten er een aantal

³ Zorgvrijwilligers (definitie in hoofdstuk 1): alle vrijwilligers die zich inzetten voor de hulp en ondersteuning van een ander. Dit hoeft niet noodzakelijkerwijs in de zorg te zijn, maar kan ook binnen welzijn en jeugd zijn. Denk hierbij aan intensief (één op één vrijwilligerswerk), zoals vrijwillige thuishulp, vriendendiensten, sociaal mentoraten, respijtzorg en buddyzorg, maatjesprojecten, waarbij kwetsbare burgers worden ondersteund. Maar ook initiatiefnemers en begeleiders van bijvoorbeeld ontmoeting en sociale activiteiten, gezamenlijke maaltijdvoorzieningen en projecten die gericht zijn op het langer zelfstandig kunnen wonen.

stappen worden genomen. Ten eerste moet er bekend zijn welke organisaties er zijn en ten tweede moet het voor deze organisaties mogelijk zijn om te (blijven) bestaan. Ten slotte moeten alle professionele organisaties op de hoogte zijn van de vrijwilligersinitiatieven om er naar door te kunnen verwijzen en vice versa. Het motto 'vrijwillig wat kan en professioneel wat moet' blijft wat dat betreft actueel.

Ten derde is er een groep (potentiële) vrijwilligers die zelf kwetsbaar is en voor wie het lastig is om passend, laagdrempelig vrijwilligerswerk te vinden of hebben ze eigenlijk zelf een maatje nodig die hen kan ondersteunen/ helpen om vrijwilligerswerk te gaan doen.

2.3 Hoe gaan we dat meten?

Speerpunt	Hoe gaan we dat meten?
1. Een vitale en sterke samenleving, gebaseerd op eigen kracht, met actieve vrijwilligers	De sociale cohesie blijft de komende paar jaar minimaal op het niveau van 2012. - Om sociale cohesie te bevorderen, wordt per 1 januari 2014 een digitale marktplaats en een 'matchpoint' geïmplementeerd (zie hoofdstuk 3)
2. Sterke en vitale zorgvrijwilligersorganisaties	Bevorderen dat we sterke en vitale organisaties in de categorie 'zorgvrijwilligers' hebben en behouden: - Aantal gevolgde cursussen/ workshops/ adviesgesprekken neemt toe. Gebaseerd op de nulmeting van 2014. - Minimaal 50% van deze organisaties is tevreden over het ondersteuningsaanbod. Gebaseerd op de nulmeting van 2014.
3. Een extra steun in de rug voor vrijwilligers die zelf kwetsbaar zijn	- Het aantal actieve (kwetsbare) vrijwilligers stijgt t.o.v. 2013: aantal bemiddelingen (vraag en aanbod) van kwetsbare vrijwilligers stijgt van 40 bemiddelingen in 2012 naar 80 bemiddelingen in 2015.

HOOFDSTUK 3 WAT GAAN WE DOEN?

3.1 Uitwerking per speerpunt

Een vitale en sterke samenleving, gebaseerd op eigen kracht, met actieve vrijwilligers

De gemeente wil ook de komende jaren inzetten op een samenleving met meer zelfredzaamheid, onderlinge betrokkenheid en hulp. Voor informatie, advies en ondersteuning kunnen vrijwilligers en hun organisaties dan ook, indien nodig, aankloppen bij de gemeente. De gemeente is daarbij ondersteunend, waardierend en faciliterend. Burgerinitiatieven, vrijwilligers (ongeorganiseerd en georganiseerd) kunnen voor hulp en ondersteuning op diverse plekken terecht. Er zijn wijkteams en wijknetwerken die in meer of mindere mate door de gemeente en/of Participe worden ondersteund. Daarnaast wordt er een digitaal 'makelpunt' ontwikkeld om zelf op zoek te gaan naar een geschikte ruimte in de buurt voor je activiteit of je vereniging. Voor sportverenigingen is er de VGSO en Sport.Gouda. Binnen de sector kunst en cultuur is er de amateurkunstmakelaar en de kerken/ de diaconaal consulent vormen een belangrijke steunpilaar voor alle organisaties in de sector religie en levensbeschouwing. Voor alle vrijwilligersorganisaties is er het Vrijwilligers Informatie Punt. Het VIP ziet het als haar taak om zoveel mogelijk Goudse burgers enthousiast te maken én houden voor het vrijwilligerswerk. Het VIP:

- Is er voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties
- Is laagdrempelig
- Is een vraagbaak
- Adviseert en informeert
- Waardeert en motiveert
- Doet aan deskundigheidsbevordering
- Legt verbinding

We zien dit speerpunt als basis voor de andere twee speerpunten. Zonder hier op in te zetten de komende jaren, kun je de andere twee niet bereiken. De volgende maatregelen in 2013-2016 zien wij als meerwaarde voor vrijwilligers in alle sectoren.

EXTRA MAATREGELEN:

Wat	Wie
1. Werven en behoud van jonge vrijwilligers, werknemersvrijwilligers en 'vitale' vrijwilligers en aansluiten bij de belangstelling/ kennis en agenda van deze vrijwilligers. Bijvoorbeeld actieve 50+-ers willen leuke klussen doen die aansluiten bij hun belangstelling en competenties en willen (in eerste instantie) vaak niet op vaste tijden worden ingezet. Ook willen we het mogelijk maken dat (groepen) ongeorganiseerde vrijwilligers een vrijwilligersklus kunnen doen die past bij hun interesses.	VIP/ MBL
2. Voortzetten en uitbreiden van de deskundigheidsbevordering, eenmalige workshops, zoals de workshop Fondsenwerven of de workshop Crowdfunding. Maar ook door advisering en ondersteuning op maat en	VIP

door de inzet van Maatschappelijk Betrokken Ondernemen.		
3.	Bekend maken van het ACTIE-instrument ⁴ als leidraad voor initiatieven van burgers die bij de gemeente aankloppen voor advies en/of ondersteuning, om als gemeente breder te kijken naar de mogelijkheden voor ondersteuning samen met partners. Voor burgers/ vrijwilligers is het frustrerend als hun initiatief niet altijd in het juiste kader past. Hulp of ondersteuning hoeft niet altijd (alleen) uit geld te bestaan. Advies of doorverwijzing naar de juiste mensen kan ook een manier zijn om een initiatief te steunen. Bij het ene initiatief is er meer hulp en ondersteuning nodig dan bij de andere. Het gaat om maatwerk.	Wijkaanpak in samenspraak met VIP: plan van aanpak in 2013
4.	Het beschikbaar stellen van een digitaal 'makelpunt' waar ruimten voor verhuur worden aangeboden ten behoeve van maatschappelijke activiteiten binnen de gemeente. Een website die als platform dient om vraag en aanbod in buurthuizen, schoolgebouwen, bedrijven, maatschappelijke instellingen etc. bij elkaar te brengen.	Cultuur, vrije tijd en vastgoed
5.	Verminderen van de administratieve lastendruk. <i>Voorbeeld: Het boek 'Passie onder regeldruk' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is het resultaat van het project 'Ruimte voor vrijwilligers' en bevat maatregelen die gemeenten kunnen nemen waardoor vrijwilligers 90% minder administratieve lasten ervaren. Deelnemende gemeenten aan het traject hebben bijvoorbeeld de collecte-, evenementen- en optochtvergunning voor vrijwilligers afgeschaft en hebben vakinhoudelijke deskundigheidsbevordering georganiseerd.</i>	MBL/ VIP: plan van aanpak in 2013

Sterke en vitale zorgvrijwilligersorganisaties

Deze doelstellingen richten zich op de zorgvrijwilligers (zie definitie in hoofdstuk één). Doelgroepen van deze vrijwilligersorganisaties: jeugd (opvoedingsondersteuning), kwetsbare burgers, mantelzorgers en chronisch zieken, probleemgezinnen, (O)GGZ-cliënten, eenzamen, ouderen, maar ook diverse maatjesprojecten, waarbij tijdelijk een maatje nodig is om te zorgen dat iemand zelfredzaam is/blijft.

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen verschillende soorten doelgroepen (in de 1^e en 2^e lijn), waarbij de ondersteuning van de vrijwilligers kan toenemen in de 2^e lijn. Waar meer gevraagd wordt van vrijwilligers, wil het effect nog wel eens zijn dat dit aantrekkelijker wordt, mits er goede begeleiding is. Zo wordt er van vrijwilligers in de palliatieve en terminale zorg heel wat gevraagd en moeten deze vrijwilligers daarvoor ook geschoold worden. Toch zijn er vrijwilligers te vinden voor dit werk. De motivatie dat je er als vrijwilliger echt toe doet in het leven van iemand anders, is hierbij een belangrijke factor. Daarnaast kan dit soort vrijwilligerswerk een leerzame ervaring zijn die gebruikt kan worden voor volgende stappen in de (professionele) loopbaan.

Vanuit verschillende subsidieregelingen heeft de gemeente de afgelopen jaren al extra geïnvesteerd in verschillende vormen van 'zorgvrijwilligers':

- vrijwillige thuishulp (subsidierегeling 'Gewoon meedoen')
- respijtzorg (subsidie mantelzorgondersteuning)
- alle subsidies in het kader van beleid kwetsbare burgers

Toch blijken er ook zorgvrijwilligersorganisaties tussen wal en schip te vallen die niet direct in een bepaald kader te vallen, maar die wel bijdragen aan de zelfstandigheid/ zelfredzaamheid van (kwetsbare) mensen.

⁴ ACTIE staat voor Animo, Contact, Toerusting, Inbedding en Empathie. Het instrument geeft een antwoord op de vraag waar professionals, beleidsmakers en bestuurders op moeten letten bij het ondersteunen van bewonersinitiatieven. Zie publicatie 'Burgers maken hun buurt'. Dit is uitgave van Platform 31 in januari 2013. Auteurs: Prof. S.A.H. Denters, Prof. Dr. E.H. Tonkens (Evelien), Dr. I. Verhoeven en drs. J.H.M. Bakker.

Met een kleine, financiële bijdrage zouden we deze organisaties kunnen helpen opbouwen tot een sterke en vitale vrijwilligersorganisatie.

EXTRA MAATREGELEN:

Wat	Wie
6. Behoud en aanpassing van het initiatievenfonds om te zorgen dat vrijwilligersinitiatieven die bijdragen aan de eigen kracht van mensen kunnen blijven voortbestaan. Aanpassing is nodig om initiatievenfonds geschikt te maken voor activiteiten van zorgvrijwilligersorganisaties.	Afdeling MBL (aanpassing initiatievenfonds)
7. Een digitale marktplaats die ondersteunend is aan het verbinden van sterke en vitale zorgvrijwilligers met de hulpvragen die er leven. Voorbeelden zijn zorgvoorelkaar.com, www.buuv.nu en www.wehelpen.nl.	VIP
8. Extra werving van maatjes/ vrijwilligers voor mensen die steun en hulp van vrijwilligers kunnen gebruiken die passen bij de individuele situatie en die kunnen bijdragen aan de eigen kracht. Werving vindt tegelijkertijd plaats met de lancering van de digitale marktplaats.	VIP
9. Verbinding tussen de zorgvrijwilligersorganisaties en de professionele netwerken	Wordt onderdeel van de ontwikkeling van de pilot 'gebiedsgerichte sociale teams' (transitie sociaal domein)

Een extra steun in de rug voor vrijwilligers die zelf kwetsbaar zijn

Toeleden van cliënten naar vrijwilligerswerk

De huidige stand van zaken is dat de afdeling Re-integratie en inkomen een casemanager aangewezen heeft die cliënten actief naar vrijwilligerswerk begeleidt. Dit is een prettige werkwijze. Vanuit het VIP zal speciaal voor de doelgroep een cursus worden aangeboden 'van talentontwikkeling naar vrijwillige inzet'.

Het betreft cliënten die moeilijk naar werk kunnen worden begeleid en vaak een vrijstelling van de sollicitatieplicht hebben. Het gaat er (op langere termijn) om dat cliënten geactiveerd worden of dat vrijwilligerswerk een opstap is voor werk.

Vanuit de praktijk wordt geadviseerd om de huidige werkwijze, waarbij de afdeling RNI de regie heeft en het VIP ondersteunt en adviseert, vast te houden. Er wordt signaleerd dat het steeds lastiger wordt om cliënten te begeleiden naar laagdrempelig vrijwilligerswerk (opstapvrijwilligerswerk) en er is behoefte aan meer mogelijkheden en/of actieve bemiddeling op dit punt. Het vrijwilligerswerk is namelijk professioneler geworden en er is veel concurrentie van andere (professionelere) vrijwilligers. Het 'opstapvrijwilligerswerk' is vrijwilligerswerk waar makkelijk ingestroomd kan worden en waar goede begeleiding mogelijk is.

Vrijwilligerswerk voor (ex-) GGZ-clients

Vrijwilligerswerk kan voor (O)GGZ-clients een mogelijkheid zijn om een trede hoger op de participatieladder te komen of in andere gevallen is vrijwilligerswerk het hoogst haalbare. Organisaties binnen de (O)GGZ zoeken naar mogelijkheden om hun (ex-)clients te activeren en zelfredzaam te maken.

- Organisaties die zelf vrijwilligerswerk bieden: inloophuis Domino (keukenhulp/kokshulp), Kwintes (vijf profielen vrijwilligerswerk) en REAKT.

- Waar verwijzen organisaties (ex-)GGZ-cliënten naar door? Voedselbank, inloophuis Domino, Present, verzorgingshuizen (meestal voor werk als keukenhulp, gastvrouw/gastheer, kookhulp), Speelwinkel, kerkelijke organisaties, Kinderboerderij en Dierenweide, Ziekenhuis, Kringloop, Kwintes.

Wmo-loket

Vanuit het Wmo-loket wordt de burger ondersteund met één of meer oplossingen die passen bij zijn individuele situatie. Alle Wmo-consulenten zijn inmiddels geschoold in het voeren van een “kantelingsgesprek” en voeren deze werkwijze uit. De nadruk in het gesprek ligt nu op de vraag wat de burger nodig heeft in plaats van op de vraag waar hij recht op heeft. In het pakket van oplossingen (in het arrangement) worden ook de mogelijkheden van steun en hulp van mantelzorgers, vrijwilligers en burens onderzocht, maar soms is deze hulp niet voorhanden. Een plek waar actief naar oplossingen zou kunnen worden gezocht, zou uitkomst kunnen bieden.

EXTRA MAATREGELEN:

Wat	Wie
10. Bemiddelingsrol voor (kwetsbare) vrijwilligers vormgeven: implementatie van een ‘matchpoint’. Actief bij elkaar brengen van vraag en aanbod. Inspanning om een bijdrage te leveren aan de maatschappij of te participeren, vrijwilligerswerk voor mensen voor wie vrijwilligerswerk het hoogst haalbare is. En maatjes/ vrijwilligers die kunnen bijdragen aan de eigen kracht van de (kwetsbare) vrijwilliger.	VIP
11. In lijn met het regionaal kader ‘Maatschappelijke zorg’ willen we nog iets extra doen voor het herstel en de participatie van de bewoners met een GGZ-problematiek. Er wordt een selectie van een paar inwoners met zware psychiatrische problematiek gemaakt. Voor deze inwoners zal het accent liggen op toeleiding naar vrijwilligerswerk en/of begeleiding door vrijwilligers.	Projectgroep decentralisatie AWBZ (regio MH) met ondersteuning van JSO

3.2 Wat doen we niet?

Aangezien we veel dingen willen bereiken en extra maatregelen hebben benoemd, is het ook belangrijk om aan te geven wat we niet (meer) doen.

Door de afschaffing van de maatschappelijke stage in 2015 betekent het dat de ondersteuning die we op dit moment nog aan scholen leveren, in 2015 zal ophouden. De ondersteuning bestond uit overleg met scholen en het bijhouden van een digitaal systeem. We zullen wel aandacht blijven houden voor de doelgroep ‘jongeren’ binnen het vrijwilligerswerk, omdat we nog steeds vinden dat deze doelgroep heel belangrijk is binnen het vrijwilligerswerk.

Actieve bemiddeling voor *alle* vrijwilligers doen we niet en gaan we ook niet doen. We hebben gemerkt dat er goed gebruik wordt gemaakt van de digitale vacaturebank en dat organisaties zelf de werving en begeleiding van vrijwilligers op zich nemen. In het algemeen leveren we wel ondersteuning door deskundigheidsbevordering aan te bieden en bijvoorbeeld in een adviesgesprek aan te geven hoe je een goede vacaturetekst op kunt stellen. Daarnaast willen we wel actieve bemiddeling gaan bieden voor de ‘zorgvrijwilligers’ (o.a. de maatjesprojecten). Zie bijlage twee.

3.3 Financiële consequenties

Om de toegenomen hoeveelheid taken en de extra maatregelen te kunnen uitvoeren, vindt er een verschuiving van het budget van het VIP plaats. Er gaat iets meer budget naar de personele ondersteuning en de overige kosten (waaronder het vrijwilligersfeest) gaan iets omlaag. Daarnaast wordt er €45.000 gereserveerd uit het investeringsbudget voor de bemiddeling van kwetsbare vrijwilligers (en hun maatjes) en zorgvrijwilligers.

Vrijwilligersbudget 2014-2016:

Vrijwilligersverzekering	15.000 euro
Vrijwilligersfeest	20.000 euro
Communicatie	5.000 euro
Workshops, vrijwilligersmarkt en beursvloer	30.000 euro
ICT(vacaturebank, digitale marktplaats)	30.000 euro
Extra capaciteit VIP + bemiddelingsrol kwetsbare vrijwilligers en zorgvrijwilligers	70.000 euro
Subsidie voor (groepen) ongeorganiseerde vrijwilligers	15.000 euro

Totaal	185.000 euro

BIJLAGE 1 EVALUATIE VRIJWILLIGERSBELEID 2009-2012

Bij de behandeling van de kadernota Wmo 2012-2015 heeft de gemeenteraad uitgebreid informatie ontvangen over de stand van zaken van het vrijwilligersbeleid. Onderstaande evaluatie is daarop gebaseerd en is aangevuld waar nodig.

In de kadernota Wmo 2012-2015 staat dat de ondersteuning van vrijwilligers de afgelopen jaren een impuls heeft gekregen. Sinds 2009 is de centrale doelstelling: “een voor alle burgers toegankelijke vrijwilligersinfrastructuur in stand houden en versterken”. Dit hebben we met name gedaan door de ontwikkeling van het VrijwilligersInformatiepunt (VIP) van een digitaal informatiepunt naar een goed zichtbaar en benaderbaar punt voor ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in Gouda. In deze memo geven we de stand van zaken weer via de doelstellingen en speerpunten in de nota vrijwilligersbeleid 2009-2012.

Doelstellingen en resultaten vrijwilligerswerk

In de nota vrijwilligersbeleid 2009-2012 noemen we een vijftal doelstellingen.

1. *Het aantal actieve vrijwilligers in Gouda blijft minimaal gelijk t.o.v. 2009.*

Resultaat: het percentage vrijwilligers is sinds 2009 ongeveer gelijk gebleven. In 2009 en 2010 is 37% van de bewoners in Gouda vrijwilliger, in 2011 is dat 38% en in 2012 opnieuw 37% (bron: bewonersenquête stadsmonitor)

2. *Het VrijwilligersInformatiepunt (VIP) spant zich in om het aantal vrijwilligers uit de doelgroep jongeren met tenminste 15% toe laat nemen ten opzichte van 2010.*

Resultaat: Het VIP ondersteunt dit door bekendheid te geven aan de maatschappelijke stage (MaS). De MaS is bedoeld om jongeren bekend en enthousiast te maken met het vrijwilligerswerk. Het aantal vrijwilligersorganisaties dat ervaring heeft met een MaS is gestegen van 30% in 2010 naar 36% in 2011 (bron: enquête VIP⁵).

3. *Het aantal contactmomenten van het VIP laten toenemen ten opzichte van 2010.*

Resultaat: in 2012 is het aantal contactmomenten met vrijwilligers- en vrijwilligersorganisaties verdubbeld ten opzichte van 2010.

4. *75% van de vrijwilligers en 80% van de verenigingen is bekend met het VIP.*

Resultaat: Uit de bewonersenquête blijkt dat zowel in 2010 als in 2011 30% van de vrijwilligers bekend is met het VIP. In 2012 is dit percentage fors gestegen naar 37%. De bekendheid van het VIP onder verenigingen is gestegen van 66% in 2010 naar 90% in 2011 (bron: enquête VIP). De geambieerde bekendheid van het VIP onder vrijwilligers blijkt in de praktijk niet haalbaar, maar de bekendheid onder vrijwilligersorganisaties is zelfs veel groter dan verwacht.

5. *80% van degenen die bekend zijn met het VIP is tevreden over het ondersteuningsaanbod van het VIP.*

Resultaat: 78% is (zeer) tevreden over de ondersteuning van het VIP tegenover 59% in 2010 (bron: enquête VIP).

Speerpunten 2009 t/m 2012

1. Ontwikkeling van het Vrijwilligersinformatiepunt Nieuwe Stijl
2. Versterking van de samenwerking tussen de bestaande vrijwilligersinitiatieven
3. Faciliteren van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties
4. Vermindering van regeldruk en het ondersteunen bij bestuurlijke zaken
5. Meer erkenning en waardering van de vrijwilligers
6. Vergroting van de participatie in het vrijwilligerswerk, zorgen dat er voldoende vrijwilligers blijven, o.a. ook jongeren/allochtonen/uitkeringsgerechtigden.

⁵ De enquête VIP wordt uitgevoerd door de afdeling Informatievoorziening en automatisering van de gemeente Gouda

AD 1 ONTWIKKELING VIP

Op basis van het coalitie-akkoord 2010 – 2014 en van de Nota Vrijwilligersbeleid 2009 – 2012 heeft het VIP haar doelstelling en uitgangspunten benoemd. Het VIP ziet het als haar taak om zoveel mogelijk Goudse burgers enthousiast te maken én te houden voor het vrijwilligerswerk.

Dit doet het VIP door het geven van goede ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties – waardoor de al actieve vrijwilligers kunnen worden bereikt en de aspirant vrijwilligers kunnen worden gemotiveerd. Het VIP biedt een actueel aanbod aan vrijwilligerswerk, een vrijwilligersnetwerk dat op orde is en heeft kennis van de laatste trends en ontwikkelingen.

Het VIP:

- Is er voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties
- Is laagdrempelig
- Is een vraagbaak
- Adviseert en informeert
- Waardeert en motiveert
- Doet aan deskundigheidsbevordering
- Legt verbinding
- Denkt bij haar werkzaamheden ook steeds aan jongeren, allochtonen én participatie
- Stelt zich bij alle activiteiten die ze oppakt de vraag:

“Wat is hiervan de meerwaarde voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties?”

Ook in 2012 heeft het VIP zich ingespannen om meer bekendheid te verwerven bij de Goudse inwoners, vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Naast de opgepakte activiteiten zoals hieronder vermeld, is actief contact gezocht met vrijwilligersorganisaties in alle sectoren. Op velerlei wijze is aansluiting gevonden bij de pers. Er is een VIP logo ontwikkeld, alsmede simpel maar doeltreffend communicatiemateriaal. Deze inspanningen hebben duidelijk resultaat gehad. De bekendheid van het VIP onder vrijwilligersorganisaties is vergroot en er wordt steeds vaker een beroep op het VIP gedaan.

AD 2 VERSTERKING VAN SAMENWERKING TUSSEN BESTAANDE

VRIJWILLIGERSINITIATIEVEN

Van de netwerkmogelijkheden bij de workshops van het VIP is volop gebruik gemaakt. De maatschappelijke beursvloer heeft gezorgd voor verbinding tussen organisaties onderling, maar ook tussen bedrijven en organisaties. Het aantal gemaakte matches bedroeg bij sluiting van de beursvloer 103. Tijdens de gehouden beursvloer in november 2012 zijn met veel enthousiasme zo'n 123 matches tot stand gekomen. Een match vertegenwoordigt gemiddeld een waarde van ruim € 1.000,- (bron: GoedeZaken®). Daarnaast zijn er contacten gelegd en afspraken gemaakt als gevolg van de kennismaking op de beursvloer.

De landelijke actie NL-Doet heeft ook als doel verbinding te leggen tussen vrijwilligersorganisaties en de samenleving. Hiervoor is het VIP - samen met de Stichting Present – intermediair. In 2012 hebben 36 organisaties klussen aangemeld en zijn minimaal 240 vrijwilligers actief geweest. De gemeente Gouda (ambtenaren, raadsleden en wethouders) hebben zich voor vijf van deze klussen ingezet.

In een samenleving waar sociale cohesie zo wordt bepleit, zijn maatjesprojecten van groot belang. Om die reden is het VIP aangesloten bij het Platform M&M (maatjes en mentoren). Het VIP adviseert en heeft de maatjesprojecten een eigen plek op haar website gegeven.

AD 3 FACILITEREN VAN VRIJWILLIGERS EN VRIJWILLIGERSORGANISATIES

De vacaturebank is continue onder de aandacht gebracht door het VIP. Onder andere door middel van maandelijkse interviews in 'De Krant van Gouda', het regelmatig plaatsen van een vacature op de GGI pagina van de Goudse Post en bij interviews met RTV Gouwestad. Daarnaast tijdens bijeenkomsten van bijvoorbeeld nieuwe inwoners en bij één op één gesprekken. Het aantal vacatures dat op de vacaturebank

wordt vermeld is licht gestegen en bij de terugkoppeling van organisaties horen we steeds meer dat vacatures via de vacaturebank zijn vervuld.

De website van het VIP is goed opgezet en zeer toegankelijk. Hierop is informatie te vinden voor vrijwilligers, vrijwilligersorganisaties en sinds kort ook over maatjesprojecten en maatschappelijk betrokken ondernemen. De website bevat verwijzingen naar andere websites zoals Movisie, Vrijwilligerswerk.nl en het Oranjefonds. Daarnaast geeft het VIP desgevraagd persoonlijk advies aan zowel vrijwilligers als organisaties.

AD 4 VERMINDERING VAN REGELDRUK

Een aantal vrijwilligersorganisaties vraagt jaarlijks subsidie aan bij de gemeente. Voor organisaties met een kleine subsidie is het proces een stuk simpeler gemaakt (in het kader van het *lean* maken van het subsidieproces). Dit betreft voor een groot deel de organisaties waar veel vrijwilligers werken. Daarnaast is het subsidieloket op de website van de gemeente Gouda verbeterd. De bestaande vrijwilligersverzekering voor alle Goudse vrijwilligers is gecontinueerd.

(AD 4) ONDERSTEUNING BIJ BESTUURLIJKE ZAKEN

In 2012 zijn een achttal workshops georganiseerd, in samenwerking met het AD en net als in 2011 in samenwerking met de Rabobank. Deze workshops hadden tot doel om na te denken over het besturen van vrijwilligersorganisaties in deze tijd “meebewegen in veranderende tijden” en hoe vrijwilligers enthousiast te houden en maken voor vrijwilligerswerk “grip op vrijwilligerswerk”. Ook hoe je de krant kunt bereiken (lezing van AD). Verder zijn er tweemaal workshops georganiseerd over verkenning van het sociale media landschap, een spreekuur over fondsenwerving en twee avonden over “Goede Zaken” als voorbereiding op de maatschappelijke beursvloer. Daarnaast is voor de eerste keer in samenwerking met het ID-college een “cursus coaching en training vrijwilligers” ontwikkeld en gegeven voor vrijwilligers die hun kennis rond gespreksvaardigheden willen verbeteren (onder andere voor startende mentoren en maatjes). Alle workshops kregen een waardering tussen 7,5 en 8 en werden zeer goed bezocht.

AD 5 MEER ERKENNING EN WAARDERING VAN DE VRIJWILLIGERS

- In 2011 stond het jaarlijkse vrijwilligersfeest in het teken van het Europees Jaar van het Vrijwilligerswerk. De high tea in de Sint Jan werd mede verzorgd door tal van Goudse raadsleden en ‘bobo’s’ uit de Goudse samenleving. In 2012 stond het vrijwilligersfeest in het teken van “De Goudse beleving” met hapjes en drankjes uit Gouda en omstreken. Een kleine 1000 vrijwilligers konden we op deze manier waarderen voor hun vrijwilligerswerk.
- Door de gemeente is meer aandacht besteed aan de vrijwilligerspenning en het Goudse jeugdlintje. Organisaties zijn rechtstreeks benaderd voor het jeugdlintje en er staat een verwijzing op de website van het VIP.
- Een mooi initiatief van de Vereniging Goudse Sport Organisaties (VGSO) is de uitreiking van de vrijwilligerspenningen tijdens het Sportgala, georganiseerd door SportpuntGouda.

AD 6 VERGROTING VAN DE PARTICIPATIE IN HET VRIJWILLIGERSWERK, O.A. OOK JONGEREN/ ALLOCHTONEN/ UITKERINGSGERECHTIGDEN

Casemanagers re-integratie begeleiden in samenwerking met het VIP cliënten die moeilijk naar werk kunnen worden begeleid, actief naar vrijwilligerswerk. Vanuit het VIP zal speciaal voor de doelgroep een cursus worden aangeboden ‘van talentontwikkeling naar vrijwillige inzet’.

In 2011 is de stagebank voor maatschappelijke stages (Mas) gelanceerd. Met scholen vindt over Mas twee keer per jaar overleg plaats met het VIP. De stagebank wordt matig gebruikt. Een reden hiervoor is dat scholen in ieder geval tot nu toe zelf voldoende contacten hebben om hun Mas-stages rond te krijgen. Er zijn door het VIP tevens cursussen aangeboden in de periode 2010 t/m 2012 aan organisaties over Mas.

BIJLAGE 2 INVENTARISATIE

ZORGVRIJWILLIGERSORGANISATIES GOUDA 2013

MAATJES- EN MENTORENINITIATIEVEN

Organisatie	Wat/wie is het?	Omschrijving
Best Buddies Nederland	Maatjesproject	Maatjes project voor 'mensen met lichte verstandelijke handicap. Kort geleden gestart in deze regio.
Brede School	Mentorproject	Maatje zijn voor kinderen die risico lopen om uit te vallen, om ze te begeleiden naar de middelbare school
Participe Gouda	Vrouwenstudio (Buurthuis de Kade)	Vrouwen studio. Ontmoeting/contact tussen vrouwen met allochtone achtergrond. Taalmaatjes voor vrouwen met allochtone achtergrond
Home Start Nederland	Landelijk steunpunt	Maatjes werken binnen gezinnen. Ze vergroten het zelfplossend vermogen en voorkomen dat problemen escaleren.
Mentorschap Haag en Rijn	Kantonrechter benoemt mentor als wettelijk vertegenwoordiger	Vrijwilligers worden aangesteld door een kanton rechter als mentor, bewindvoerder. Contactpersoon via SMHR
Reakt Vriendendienst Gouda		'Vriendendienst' maatjes voor mensen met psychiatrische/ psychosociale problematiek.
GGZ Rivierduinen	Maatjesproject/ Vrijwilligers	Maatjesproject voor mensen met een psychiatrische aandoening.
Humanitas	Vriendelijk Huisbezoek, thuisadministratie en taalcoaches	Voor mensen die tijdelijke ondersteuning nodig hebben bij eenzaamheid, bij problemen met de administratie, bij het aanleren van de Nederlandse taal.
Kwintes		Maatjesprojecten/ vrijwilligerswerk voor (ex)GGZ-cliënten
Stg. Christelijke Hulpverlening Gouda	Coordinator 't Swanenburghshofje	Hulpverlening aan mensen met maatschappelijke en/of psychosociale problemen. Bijv: echtscheiding, relaties, rouwverwerking, depressiviteit, eenzaamheid en financiën.
Mee Midden Holland	Consulent/coördinator maatjesproject	Maatjes project M2. 'Match for 2'. Voor kinderen van Speciaal voortgezet onderwijs en kinderen van ouders met psychiatrische problemen. Bedoeld voor (veelal schoolgaande) kinderen die 'risicogedrag' vertonen
Stichting Present		Praktische hulp aan kwetsbare mensen. Voor groepen vrijwilligers (vrienden, collega's, gezinnen) .
Rode Kruis/ Maatjesproject Rode Kruis	Vrijwilligerscoördinator	Sociale hulp, chauffeurs, vrijwilligers voor vakanties. Cursus 'vrienden maken'.
Schuldhulp-maatjes	Platform Christelijke Schuldhulppreventie	

	(PCS)	
Vluchtelingen-werk	Maatjesproject	Een vaste contactpersoon maakt vluchtelingen wegwijs in onze complexe samenleving. Clienten worden voorbereid op het inburgeringsexamen en er wordt samen gekeken naar mogelijkheden voor werk en scholing.
De Zonnebloem	Afdelingen: Bloemendaal; Centrum; Oost; Goverwelle; Noord; West.	De Zonnebloem zorgt voor betekenisvolle ontmoetingen tussen vrijwilligers en mensen met een fysieke beperking door ziekte of handicap. Zodat mensen met en zonder handicap mee kunnen blijven doen aan onze maatschappij. En eenzaamheid kan worden voorkomen.

KINDEREN / JEUGD EN OPVOEDING

Away2go		Zeilen voor kinderen met adhd en autisme
Family Factory	CJG Gouda	De Family Factory is een netwerk van ouders die elkaar ontmoeten, inspireren en waar nodig een handje helpen
Gouds Vakantie Kinderfeest		Vakantieweek voor kinderen die anders niet met vakantie kunnen gaan
Goudse Weekendschool		Op de Goudse weekendschool krijgen gemotiveerde kinderen (10-14 jaar) iedere zondag les van gastdocenten – vrijwilligers die gepassioneerd iets over hun vak vertellen. Het gaat om kinderen die door de situatie waar ze in opgroeien minder kansen hebben zich te ontplooiën.
Stichting Kinderspel	Bevorderen zelfstandigheid/ zelfredzaamheid kinderen 4-14 jaar	Diverse activiteiten op het gebied van sport / spel en creativiteit, gericht op ontmoeting, recreatie, vorming en educatie in Schiedam, Rotterdam en Gouda.
Stichting leergeld Gouda		Een particulier fonds om te zorgen dat alle kinderen kunnen meedoen .

VRIJWILLIGE (TERMINALE) THUISZORG / RESPIJTZORG

Palet Welzijn	Mantelzorgcoord.	Vrijwilligers ondersteunen mantelzorgers om vanuit eigen kracht te blijven zorgen voor zichzelf en voor elkaar (respijtzorg)
Palet Welzijn	Ouderenadviseur/ ouderencoach	Vrijwilligers verbinden en contact, vrijwillige thuishulp.
Hospice MH		Hospice en terminale thuiszorg
Stichting STEM		Begeleiding bij sterven

VERENIGINGEN / BONDEN

Afasiesoos Gouda		Soos vd Afasie-Vereniging
Buitenhof vakanties		Reisorganisatie voor gehandicapten
ISV Gouda	Vereniging voor aangepast sporten	Bij ISV kunnen mensen met een lichamelijke handicap met of zonder enige aanpassing toch een tak van sport beoefenen. Ook mensen die tijdelijk niet in staat zijn de favoriete sport te beoefenen of daar op het moment grote moeite mee heeft. Te denken valt bijvoorbeeld aan ziekten of een verslechterde conditie.
MS Nederland/ rayon Gouda	MS vereniging	Belangenbehartiging/ activiteiten
Nederlandse patiënten-vereniging		Voor vragen over gezondheid en ziekte. Werkt vanuit Bijbelse waarden en normen
Stichting Pijn-Hoop		Steun en informatiepunt voor en door mensen met chronische pijn
SVMH	Senioren vereniging MH	Belangenbehartiging / activiteiten
ZOG	Zorgvragers organisatie	Stichting Zorgvragersorganisatie GGZ Midden-Holland is een belangenorganisatie voor cliënten en hun naasten in de GGZ, verslavingszorg en maatschappelijk opvang in Midden-Holland.

INLOOPHUIZEN / HUISKAMERS / HULPVERLENING

AA werkgroep Gouda		De AA biedt aan om verslaafden samen met anderen (ex)-verslaafden laten praten zodat ze samen proberen van hun verslaving af te komen.
Activisie	Activiteiten Begeleidings Centrum	Voor mensen met niet aangeboren hersenletsel. Zij beschikken over grote mate van zelfredzaamheid
De Ark gemeenschap	Woonhuis voor verstandelijk gehandicapten	In een Arkgemeenschap wonen, leven en werken mensen met een verstandelijke beperking ("huisgenoten") en mensen zonder verstandelijke beperking ("assistenten").
De Klup		Vrijtijds activiteiten voor mensen met licht verstand. Beperking
De Reling		Begeleide Kamerbewoning
Eleos ATC 't Lichtpunt		Eleos biedt hulpverlening en begeleiding aan mensen met een psychiatrische aandoening of beperking of een psychosociaal probleem. Diverse vrijwilligers nodig. 't Lichtpunt maakt deel uit van Eleos, gereformeerde geestelijke gezondheidszorg.
Inloophuis Domino		Een huiskamer voor jong en oud, waar ontmoeting centraal

		staat. Vier keer per week wordt er een warme maaltijd geserveerd.
Siriz opvanghuis/ VBOK huis	Opvanghuis tienermoeders	Tijdelijk onderdak en begeleiding. Alleenstaande zwangere vrouwen tot 25 jaar.
Slachtofferhulp Midden Nederland		Helpt mensen na een misdrijf, ongeluk of calamiteit. (juridisch, praktisch en emotioneel)
X-motion		Stichting Xmotion organiseert actieve dagopvang, vakantieopvang en logeerweekenden voor mensen met ADHD en/of autisme met normale verstandelijke vermogens. Is actief in de Randstad

ZORG

Groene Hart Ziekenhuis	ziekenhuis	In het ziekenhuis zijn vele gastheren en vrouwen als vrijwilliger actief om opnames te begeleiden. Ook andere vrijwilligersactiviteiten
Gemiva-SVG groep		Kinderen en volwassenen met een handicap (én de mensen in hun omgeving) kunnen bij de Gemiva-SVG Groep terecht voor ondersteuning op alle levensterreinen.
Stichting Philadelphia	Zorg voor mensen met een verstandelijke beperking	Vrijwilligerswerk: Bij Philadelphia geven vrijwilligers extra ondersteuning bij vervoer, tijdens een dagje uit of op locatie.
Vierstroomzorgring / Vrienden van de Vierstroom		Doel van de stichting (vrienden van de vierstroom) is het bevorderen van het welzijn van cliënten van de vierstroom
Zorgpartners Midden Holland		Grote aanbieder van diensten op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Zij hebben meerdere locaties voor verzorging en verpleging, maar bieden ook huis.

OUDEREN

Stichting Vier het leven		Senioren kunst, cultuur laten bezoeken
Gemeente Gouda ouderen- voorlichting		Ouderenvoorlichters (vrijwilligers) geven advies aan ouderen over passende hulp bij het ouder worden. Bij complexe vragen wordt doorverwezen naar de gemeentelijke ouderenadviseur, tevens coördinator van de ouderenvoorlichters
Buurtbus Gouda		haalt en brengt ouderen volgens dienstregeling op. Ook in gouda

INITIATIEVEN IN DE WIJK/ BUURT

Alliantie Gouda	Samenwerking op buurniveau (oost)	Buurtalliantie gelooft in de nabijheid tussen professionals en burgers, in oplossingen van onderop. Het platform weet uit ervaring dat er nieuwe dingen gebeuren als je gedreven mensen uit verschillende disciplines bij elkaar brengt.
Buurtbuzz	www.buurtbuzz.nl	Digitaal communicatiesysteem per buurt. Nog niet operationeel
Buurtvaders project Korte Akkeren		Bijdragen leveren aan een veilig Korte Akkeren en verbeteren van de beeldvorming in de wijk
De Speelwinkel		Biedt activiteiten voor mensen die wonen in de raambuurt

OVERIG

ID-college		MBO-opleiding onder andere voor de gezondheidszorg
De Kring Gouda		Ondersteuning kwetsbaren in clienten sterken om gesprekken te hebben met instanties. Evt gaan zij als vertrouwenspersoon mee
Diaconaal Consulent		Contactpersoon vanuit de kerken voor Goudse organisaties.
Non-foodbank		Kleding en meubelbank voor mensen die op grond van algemene criteria hiervoor in aanmerking komen.
Voedselbank		Bijdrage leveren aan de vermindering van armoede door het uitdelen van gratis voedsel aan mensen die volgens landelijke criteria daarvoor in aanmerking komen.